

Việc xác lập quyền năng số cho thấy Nhà nước chuyển từ vai trò bảo vệ đơn thuần sang kiến tạo trật tự dữ liệu. Ảnh: ST.

Luật Bảo vệ dữ liệu cá nhân 2025:

Nền tảng pháp lý cho quản trị dữ liệu và phát triển công nghệ số

“

Luật Bảo vệ dữ liệu cá nhân (DLCN) 2025, có hiệu lực từ ngày 01/01/2026, lần đầu tiên thiết lập khung pháp lý thống nhất ở cấp luật cho việc bảo vệ và quản trị DLCN tại Việt Nam. Trong bối cảnh dữ liệu trở thành nguồn lực cốt lõi của kinh tế số, đạo luật này không chỉ bảo vệ quyền riêng tư, mà còn đặt nền móng cho quản trị dữ liệu có trách nhiệm trong kỷ nguyên số.

”

Dữ liệu cá nhân đang trở thành trụ cột của hệ sinh thái số

Trong giai đoạn đầu của xã hội thông tin, DLCN chủ yếu được hiểu như những thông tin gắn với đời sống riêng tư, cần được bảo vệ khỏi các hành vi xâm phạm trái phép. Cách tiếp cận này phù hợp với bối cảnh dữ liệu còn phân tán, giá trị khai thác chưa lớn và công nghệ xử lý dữ liệu chưa phát triển ở quy mô toàn xã hội. Tuy nhiên, cùng với sự bùng nổ của khoa học và công nghệ, đặc biệt là trí tuệ nhân tạo, dữ liệu lớn và các nền tảng số, DLCN đã nhanh chóng chuyển hóa từ thông tin thụ động thành một loại tài nguyên chiến lược.

Trong các mô hình công nghệ hiện đại, dữ liệu cá nhân trở thành đầu vào cốt lõi cho việc huấn luyện thuật toán, cá nhân hóa dịch vụ, tối ưu hóa vận hành và ra quyết định. Ảnh: ST.

Sự gia tăng giá trị của DLCN không chỉ xuất phát từ quy mô thu thập mà còn từ khả năng kết nối, phân tích và tái sử dụng dữ liệu trên các nền tảng công nghệ số. Trong môi trường đó, DLCN được tích hợp vào các chuỗi giá trị công nghệ, trở thành cơ sở để hình thành các mô hình kinh doanh mới, các thuật toán ra quyết định tự động và các hệ thống quản trị thông minh. Khi DLCN gắn chặt với năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp và hiệu quả quản lý của Nhà nước, việc thiếu các nguyên tắc quản trị dữ liệu rõ ràng sẽ làm gia tăng rủi ro lạm dụng, xung đột lợi ích và mất cân bằng giữa phát triển công nghệ với bảo vệ quyền con người.

Trong các mô hình công nghệ hiện đại, DLCN trở thành đầu vào cốt lõi cho việc huấn luyện thuật toán, cá nhân hóa dịch vụ, tối ưu hóa vận hành và ra quyết định. Từ thương mại điện tử, tài chính số đến y tế,

giáo dục và quản lý nhà nước, hầu như không có lĩnh vực nào nằm ngoài chu trình thu thập, xử lý và phân tích DLCN. Chính sự phụ thuộc ngày càng sâu của khoa học và công nghệ vào dữ liệu đã làm thay đổi bản chất của vấn đề bảo vệ dữ liệu.

Khi DLCN trở thành nguồn lực tạo ra giá trị kinh tế và quyền lực công nghệ, việc thiếu một cơ chế quản trị hiệu quả sẽ dẫn tới những hệ quả nghiêm trọng. Các rủi ro không chỉ dừng lại ở xâm phạm đời sống riêng tư, mà còn bao gồm thao túng hành vi, phân biệt đối xử thuật toán, mất an toàn thông tin và suy giảm niềm tin xã hội đối với các nền tảng số. Trong bối cảnh đó, yêu cầu đặt ra không còn là bảo vệ dữ liệu theo cách phòng thủ mà là xây dựng một khuôn khổ quản trị dữ liệu toàn diện, gắn chặt với sự phát triển của khoa học và công nghệ.

Luật Bảo vệ DLCN 2025 ra đời trong chính bối cảnh chuyển dịch này. Việc ban hành luật không chỉ xuất phát từ nhu cầu hoàn thiện pháp luật về quyền con người, mà còn phản ánh nhận thức mới về vai trò của DLCN trong chiến lược phát triển kinh tế số và xã hội số. DLCN được đặt ở vị trí trung tâm hơn trong tư duy quản trị quốc gia về khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo.

Sự chuyển dịch từ bảo vệ quyền riêng tư sang xác lập quyền năng số

Một trong những điểm cốt lõi của Luật Bảo vệ DLCN 2025 là sự thay đổi trong cách tiếp cận quyền của chủ thể dữ liệu. Nếu quyền riêng tư theo cách hiểu truyền thống chủ yếu mang tính phòng vệ, tập trung vào việc ngăn chặn hoặc xử lý các hành vi xâm phạm sau khi đã xảy ra, thì Luật Bảo vệ DLCN 2025 hướng tới việc trao cho cá nhân quyền chủ động đối với dữ liệu của chính mình.

Quyền năng số không chỉ là sự mở rộng về mặt thuật ngữ mà là sự thay đổi về bản chất pháp lý. Cá nhân không còn là đối tượng thụ động được bảo vệ, mà trở thành chủ thể có quyền kiểm soát toàn bộ vòng đời DLCN. Quyền được biết, quyền đồng ý, quyền rút lại sự đồng ý, quyền truy cập, chỉnh sửa, hạn chế xử lý và xóa dữ liệu tạo thành một hệ quyền liên hoàn, cho phép cá nhân can thiệp trực tiếp vào quá trình dữ liệu được khai thác trong không gian số.

Cách tiếp cận này phản ánh sự tiệm cận của pháp luật Việt Nam với các chuẩn mực quản trị dữ liệu tiên tiến trên thế giới, nơi DLCN được nhìn nhận như một dạng tài sản số gắn liền với nhân thân. Tuy nhiên, Luật Bảo vệ DLCN 2025 không sao chép máy móc mô hình quốc tế, mà được thiết kế phù hợp với điều kiện chính trị, kinh tế và trình độ phát triển khoa học, công nghệ của Việt Nam.

Về mặt tư duy lập pháp, việc xác lập quyền năng số cho thấy Nhà nước chuyển từ vai trò bảo vệ đơn thuần sang vai trò kiến tạo trật tự dữ liệu. Pháp luật không chỉ can thiệp khi có vi phạm, mà đặt ra các chuẩn mực ngay từ đầu cho việc thu thập, xử lý và sử dụng dữ liệu. Điều này đặc biệt quan trọng trong bối cảnh các hệ thống công nghệ ngày càng vận hành tự động, nơi quyết định của thuật toán có thể tác động trực tiếp đến quyền và lợi ích của cá nhân mà không cần sự can thiệp của con người.

Sự chuyển dịch này cũng đặt ra yêu cầu mới đối với nhận thức xã hội. Quyền năng số chỉ thực sự có ý nghĩa khi chủ thể dữ liệu hiểu và thực thi được quyền của mình. Do đó, Luật Bảo vệ DLCN 2025 không chỉ là vấn đề của pháp luật, mà còn gắn với giáo dục số, nâng cao năng lực số và xây dựng văn hóa dữ liệu trong toàn xã hội.

Tuy nhiên, quyền năng số chỉ thực sự có ý nghĩa khi đi kèm với cơ chế thực thi hiệu quả và năng lực tiếp cận quyền của chủ thể dữ liệu. Trong thực tiễn, sự bất cân xứng về hiểu biết công nghệ, khả năng tiếp cận thông tin và vị thế pháp lý giữa cá nhân với các tổ chức nắm giữ dữ liệu vẫn là thách thức lớn. Điều này đặt ra yêu cầu không chỉ hoàn thiện pháp luật, mà còn xây dựng các thiết chế hỗ trợ thực thi, nâng cao nhận thức xã hội và phát triển năng lực số cho người dân, nhằm bảo đảm rằng quyền năng số không dừng lại ở quy định trên giấy, mà trở thành công cụ thực tế để cá nhân kiểm soát dữ liệu của chính mình trong không gian số.

Luật Bảo vệ dữ liệu cá nhân 2025 và bài toán quản trị dữ liệu trong kỷ nguyên số

Từ góc độ khoa học và công nghệ, Luật Bảo vệ DLCN 2025 tạo ra những tác động sâu rộng đối với cách thức thiết kế và vận hành hệ thống công nghệ. Việc bảo vệ dữ liệu không còn là khâu bổ sung sau cùng, mà trở thành yêu cầu tích hợp ngay từ giai đoạn

Luật Bảo vệ dữ liệu cá nhân 2025 có thể được xem là một trong những trụ cột thể chế của kinh tế số. Ảnh: ST.

thiết kế công nghệ. Các hệ thống trí tuệ nhân tạo, nền tảng dữ liệu lớn và dịch vụ số buộc phải tính đến yếu tố bảo vệ dữ liệu như một thành phần cấu trúc, thay vì chỉ là nghĩa vụ pháp lý mang tính hình thức.

Đối với doanh nghiệp công nghệ, điều này kéo theo sự thay đổi trong mô hình kinh doanh và quản trị dữ liệu. Việc khai thác DLCN phải được đặt trong giới hạn pháp lý rõ ràng, minh bạch và có trách nhiệm giải trình. Trong dài hạn, điều này có thể làm gia tăng chi phí tuân thủ, nhưng đồng thời tạo ra môi trường cạnh tranh lành mạnh hơn, nơi niềm tin của người dùng trở thành lợi thế chiến lược.

Trong chuyển đổi số khu vực công, Luật Bảo vệ DLCN 2025 góp phần thiết lập chuẩn mực quản trị dữ liệu công dân. Chính phủ số chỉ có thể vận hành hiệu quả khi người dân tin tưởng rằng dữ liệu của họ được sử dụng đúng mục đích, an toàn và minh bạch. Việc thiếu niềm tin dữ liệu sẽ làm suy yếu nền tảng của mọi nỗ lực số hóa, bất kể mức độ đầu tư công nghệ.

Đối với nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ mới, đặc biệt trong lĩnh vực trí tuệ nhân tạo, Luật đặt ra bài toán cân bằng giữa đổi mới sáng tạo và bảo vệ quyền con người. Việc sử dụng DLCN cho nghiên cứu đòi hỏi các chuẩn mực cao hơn về đạo đức, ẩn danh dữ liệu và trách nhiệm xã hội của nhà nghiên cứu. Đây là thách thức không nhỏ, nhưng cũng là cơ hội để khoa học và công nghệ Việt Nam phát triển theo hướng bền vững và có trách nhiệm.

Ở tầm quản trị quốc gia, Luật Bảo vệ DLCN 2025 có thể được xem là một trong những trụ cột thể chế của kinh tế số. Việc xác lập quyền năng số của cá nhân không chỉ bảo vệ quyền con người, mà còn góp phần định hình cách thức dữ liệu được khai thác, phân phối và kiểm soát trong toàn bộ hệ sinh thái số. Đây là điều kiện cần để Việt Nam tham gia sâu hơn vào chuỗi giá trị số toàn cầu, nơi tiêu chuẩn bảo vệ dữ liệu ngày càng trở thành yếu tố bắt buộc.

Bích Việt